

ئازادى ئايىنى لە عىراق و ھەريىمى كوردستان

27-04-2022

نووسەرەگان

ناوھندى لىكۆلېنھوھى رووداو

ئا: ناوھى لىكۆلېنەھى رووداۋ

رۇژى 25 نىسان، كۆمىسۇنى ئازادىي ئايىنىي ئىۋدەۋلەتى (USCIRF) سەربە ۋەزارەتى دەرەھى ئەمىرىكا راپۇرتى سالانەى خۇي لەبارەى رەۋشى ئازادى ئايىنى لە جىھاندا بلاۋكردەھە، كە تىيدا داۋاىكردوۋە عىراق بخرىتە لىستى چاۋدىرى تايەتى ۋەزارتى دەرەھى ئەمىرىكا بەھۇي پىشلىكردنى لەپادەبەدەرى ئازادى ئايىنى.

بە گۈزەى راپۇرتەكە لە 2021 دا تەگەرەكانى ئازادى ئايىنى لە عىراق بەردەوام بوۋە ۋە چەندىن كەسى ئىزدى، مەسىحى، موسۇلمانى عەرەبى سوننە ۋە كەمىنە ئايىنى ۋە ئەتنىكەكانى دىكە لە ئاۋارەيىدا ماۋنەتەۋە، كە لەسالى 2014 ۋە لە عىراق ۋە سوورىا لەبەر توندوتىژىي دەۋلەتى ئىسلامى لە عىراق ۋە سوورىا (داعش) ھەلھاتبوۋن. بىجگە لەۋەش، لە گەرەنەۋەيان بە پارىزراۋى بۇ زىدى خۇيان، رووبەروۋى تەنگ ۋە چەلمەپەكى بەردەوام دەبنەۋە.

نەبوۋنى تۋاناي جىبەجىكردنى رىككەۋتتنامەى شەنگال ۋە باشكردنى بارودۇخى ئەمنى، ۋەك ھۆكارىكى رىگر لەبەردەم گەرەنەۋە ئاسايشى ئىزدىيەكان ھەژمار كراۋە. سەرەپاى ئەۋەش راپۇرتەكە پىۋاىيە كە ھىرشەكانى توركىيا بۇ سەر يەپەشە كارىگەرى خراپى لەسەر كۆمەلگەى كەمىنە ئايىنى ۋە ئەتنىيەكانى دىكەى باكوورى عىراق ھەبوۋە.

ھەر لە راپۇرتەدا ئامازە بە بىزاركردنى كەمىنە ئايىنى ۋە نەتەۋەبىيەكان لە باكوورى عىراق لەلايەن گروۋپەكانى ھەشدى شەعبى كراۋە ئامازە بەۋە دراۋە كە " ھىزەكانى ھەشدى شەعبى بن ھىچ سلەمىنەۋەپەك، لە دەشتى نەپنەۋا ۋە شەنگال چالاكىيان كرددوۋە ۋە پىشلىكارى زۇر خراپىان بەرامبەر ئەم كۆمەلگەيانە ئەنجامداۋە."

ئازادى ئايىنى لە عىراق ۋە ھەرىمى كوردستان

بەپنى راپۇرتەكەى كۆمىسۇنى ۋىلايەتە يەكگرتوۋەكانى ئەمىرىكا بۇ ئازادىي ئايىنى " دۇخى ئازادىي ئايىنى لە عىراق، جگە لە باكوورى عىراق (ھەرىمى كوردستان) ، بە خراپى ماۋەتەۋە. ھەرەھا لە سالى 2020 دا، دۇخى ئازادىي ئايىنى لە ناۋچەكانى ژىر دەسەلأتى كۆمەتى ھەرىمى كوردستان بە بەراۋرد بە سالى پىشتر ۋەك خۇي ماپەۋە، ئەمەش سەرەپاى ئەۋەى كۆمەتى ھەرىمى كوردستان ۋەزارەتىكى نوپى بە ناۋى ۋەزارەتى ھەرىم بۇ كاروبارى پىكھاتەكان دروستكردوۋە."

بەپنى راپۇرتەكەى USCIRF زۇرىنەى دانىشتوۋانى عىراق موسۇلمانن ۋە بەم شىۋەپەى خوارەۋە دابەش بوون:

- نىكەى 64-69 لە سەدى موسۇلمانى شىعەن.
- 29-34 لە سەدى موسۇلمانى سوننەن.
- نىكەى زىانر لە 200 ھەزار مەسىحى ھەن كە سەر بە چەندىن رىبازى جۇراۋجۇن.
- نىكەى 700 ھەزار ئىزدى نىشتەجىي ئەم ۋلأتەن، كە زۇرىنەيان ۋەك ئاۋارەى نىۋخۇيى ماۋنەتەۋە.
- نىكەى 150 ھەزار كاكەيى لە عىراق ھەن.
- كۆمەلگەپەكى بچوكى جولەكەش لە بەغداد ۋە ھەولېر نىشتەجىن.

راسپاردەكان بۇ كۆمەتى ئەمىرىكا

لە راپۇرتەكەى (USCIRF) چەند راسپاردەپەكى بۇ كۆمەتى ئەمىرىكا خراۋەتەروۋ، كە يەكەمىيان ئەۋەپە عىراق بخاتە ناۋ لىستى چاۋدىرىي تايەتى ۋەزارەتى دەرەھى ئەمىرىكا بەھۇي بەشدارىكردن يان رىگەدان بە پىشلىكردنى لەپادەبەدەرى ئازادىي ئايىنى بە پىشتەبەستن بە ياساى ئازادىي ئايىنى ئىۋدەۋلەتى (IRFA). **دوۋەمىيان** "لە چاۋچىۋەى پەيوەندىيە دوۋقۇلېيە گىرنگەكاندا، ھانى كۆمەتى عىراق بدات سىياسەتى راگەبىندراۋى خۇي پەيوەست بە جلەۋكردن ۋە دانانى سنوور بۇ ھەشدى شەعبى جىبەجىبىكات، بە تايەتى ئەۋ ھىزانەى كە بەردەۋامن لە نانەۋەى ئازاۋە ۋە برەۋدان بە توۋندوۋوتىژىي تايىقى ۋە، ئاستەنگ بۇ گەرەنەۋە ۋە بوۋژاندنەۋەى ئىزدىيەكان ۋە مەسىحىيەكان ۋە عەرەبە موسۇلمانە سونىيەكان ۋە پىكھاتە ئايىنى ۋە نەتەۋەبىيەكانى دىكە لە باكوورى عىراق دروستدەكەن. **سنىيەمىيان** پەيوەندى دىپلۇماسى ۋە رىگا بەردەستەكانى دىكە بەكاربەھىنېت بۇ ھاندانى كۆمەتى فېدرالى عىراق ۋە كۆمەتى ھەرىمى كوردستان بۇ چارەسەر كردنى ناۋچە كىشە لەسەرەكان بەپنى ماددەى 140-ى دەستورى عىراقى ۋە بەشدارىپىكردنى كەمىنە ئايىنى ۋە نەتەۋەبىيەكان لەم

پړوسه په دا و جښه جیکردنیکي ریکه و تنی شهنغال. چواره میان سزای دیاریکراو به سهر ژماره په کی زیاتر له سهرکرده کانی هشدی
شععی بسه پینیت که میلیشیا کانیان ده کهن بۆ پیشیلکردنی نازادیی تایینی ناراسته ده کهن.

بۆ خویندنه وهی ته و اووی راپورته که و ورده کارییه کانی به زمانه جیا وازه کان پروانه:

بۆ زمانی کوردی ([سۆرانی](#))

بۆ زمانی کوردی ([کورمانجی](#))

بۆ زمانی [عهره بی](#)